נחטאת קאמר. הא דאמרי' דבר שזדונו לפו לא קתני בחטאת הוא דאמר ושבועת ביטוי מטאת היא: **דלית ביה מששא.** אימיין ואלא מיין שהשיגה אין בה משמש: **שחורק לרוב ליס** לא גרסי' הכא: **מתני' אחד דברים של אחריס.** כדמפרש שאחז לפלוגי כו': **שאין בהן ממש.** תרי גווני משמע שאין בהן ממש כגון שינה ומשמע שאין בהן הנייה כגון שחורק לרוב ליס: **ר"ש.** דדייקת להרע מו להיטיב אין לי כו': **מיבוי הכתוב.** לכל אחר יבוא [ויקרא ה]: **גמ' הנדרים חלים על דבר מצוה.** קונס קוכה שאני עושה לולב שאני נוטל אחרי ונדרים מפרש טעמא בפרק ואלו מותרין (דף טז.): **מה שאין כן בשבועות.** כדאחז במתני' [כז.] ויליף לה לקמן (דף כז.) מקראי: נדר אינו חל על הנייה כגון קונס שאני יאן דקונס לגון הקדש הוא ואמאי ליחול הקדש אגב קונס עיני בשיה חל אעין: **מנקין אותו.** משום שבועת שוא דנדר שר"ש הוא ומשנשבע יאתה לאקר. אלמא לאו שבועת ביטוי הוא דקתני ויאן לאחתר: **ליפיה בלהבה.** יזרוק פלוני או לא יזרוק אין זה שבועת ביטוי אלא שבועת שוא שהרי אין פלוני בדשותו לזרוק ואא לזרוק: **רב ור"ש.** דאמחיי בלשאבר: **ושמואל דרבי ישמעאל.** דאמחיי ליה [רק] להבא: **אלימא דר' ישמעאל כ"ע לא פליגי.** כלומר דרב ודאי אחמי היא דאין אדם יכול לאא מחייב ליה רב אלימא דרבי ישמעאל ואיאא לפלוגאא דרב ושמואל אלימא כדאמרי אאן: **ואזיל: כי פליגי אלימא דר"ש.** כלומר אגב דנדר"ש פליגי ואאו דשמואל כאחמי דאמרי לר"ש פטור ליה שמואל וכל שכן לר' ישמעאל:

דר'

שאישן ושלא אישן: איני [ז]**והא"ר יוחנן** [ו]**האומר שבועה שלא אישן ג' ימים מלקין אותו ויישן לאלתר התם דאמר ג' הכא דלא אמר ג':** **שאזרוק צרור לים ושלא אזרוק: איתמר** [ה]**שבועה שזרק פלוני צרור לים ושלא זרק רב אמר** [ד]**חייב ושמואל אמר פטור רב אמר חייב איתיה בלאו והן ושמואל אמר פטור ליתיה בלהבא לימא בפלוגתא דר' ישמעאל ור"ע קא מיפלגי דתנן ר' ישמעאל אומר אינו חייב אלא על העתיד לבא שנאמר להרע או להיטיב אמר לו ר"ע א"כ אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה דברים שאין בהן הרעה והטבה מנין אמר לו מריבוי הכתוב אמר לו אם ריבה הכתוב לכך רב דאמר כר"ע ושמואל דאמר כר' ישמעאל אליבא דר' ישמעאל כולי עלמא לא פליגי השתא מילתא דאיתא בלהבא לא מחייב עלה רבי ישמעאל לשעבר מילתא דליתא בלהבא מיבעיא כי פליגי אליבא דר"ע רב כר"ע ושמואל אמר עד כאן לא מחייב ר"ע התם לשעבר אלא מלתא דאיתא בלהבא מחייב ר"ע לשעבר אבל מידי דליתיה בלהבא לא לימא בפלוגתא**

דרבי

אלא כי קתני מידי דחייל אמידי דבר משאה כו'. תימה לנסוף מכות (דף כב. ושם) דקאמר ואיבעא נמי כגון דאמר שבועה שלא אחרוש ניו"ט ודחיק למימר התם מגע לית ליה מיסור כולל ואיבעי כי הכא דלא קתני מידי דחייל אמידי דלאו בר משאה כו'. תימה לנסוף

חומר בנדרים שהנדרים חלים על דבר מצוה כדבר הרשות. נפ"ג דנדרים (דף טז:) נפקא לן מדכתיב לה' וברים מסכת נזיר (דף ה. ושם) דרשינן מיין ושכר יזיר לאסור יין מצוה כיין הרשות ותימה תרי קראי למה לי הא לימקום נדרים ונזירות אהדדי נרים מסכת נדרים (דף ג.) ו"ל לריבי דנזירות חומר כל יין עליו הלך חייל אין מצוה כיין הרשות אגב נדרים שיש בהן ממש ואחד דברים שאין בהן ממש כיצד אמר שבועה שאתן לאיש פלוני ושלא אתן לו ושלא נתתי ושלא אישן ושלא אישן שישנתי ושלא ישנתי שאזרוק צרור לים ושלא אזרוק שזרקתי ושלא זרקתי [ג]ר' ישמעאל אומר אינו חייב אלא על העתיד לבא שנאמר [ו]להרע או להיטיב אמר לו ר"ע א"כ אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה דברים שאין בהן הרעה והטבה מנין אמר לו מריבוי הכתוב אמר לו אם ריבה הכתוב לכך ריבה הכתוב לכך: **גמ'** [ט]ת"ר חומר בנדרים מבשבועות חומר בשבועות מבנדרים חומר בנדרים [ב]שהנדרים חלים על דבר מצוה כדבר הרשות [ג]מה שאין כן בשבועות חומר בשבועות [ד]שהשבועות חלות על דבר שאין בו ממש כדבר שיש בו ממש [ה]מה שאין כן בנדרים: כיצד אמר שבועה שאתן לפלוני ושלא אתן: מאי אתן אילימא צדקה לעני [ו]מושבע ועומד מהר סיני הוא [ז]שנאמר נתון תתן לו אלא מתנה לעשיר: **מה שאין כן בשבועות.** נפ"ג דנדרים (דף טז:) פריך מ"ש נדר דכתיב כי יחול נדר לה' שבועה שנמי הכתיב לו השבע שבועה לה' ומשני הא דאמר יציאת קוכה עלי הא אמר בשבועה שבועה לה' דנדרים לפי שאוסר קוכה על עצמו לאוי אימול הנדר שאוסר הקוכה עליו כקרבן וקוכה אימה מצוה לעשות מצוה אגב שבועה שאוסר עצמו על הקוכה אין השבועה חלה למשובד הוא לעשות מצוה ותימה מ"ש מה חומר יש בנדרים מבשבועה שבועה שמי חיילא על נדרים (דף ג:) לחויר ולהדאמר נרים נדרים חפצא עליה חפצא תנא שמי חרמיס למיתסר חפצא עליה ולאפוקי שבועה לאסר נפשיה מן חפצא היינו לסוי שמי כה"ג לאסר נפשיה מן חפצא אגב נדרים ומרמיס אינן אלא בענין למיתסר חפצא עליה וי"ל להיינו חומר בנדרים דבכל ענין אחל על דבר אלא הרשות אל על דבר מצוה להיינו כשאוסר אחץ על עצמו אגב כשאוסר עצמו על אחפץ אינו אל אפי' בדבר הרשות כשחומר קונס גופו על אחפץ לקונס היינו כקרבן ואא שייך על עצמו אגב אחפץ שאין בו אחיל אבל בשבועה אין אדם יכול לאסור עצמו אא אם כן יש בו חיל: **מה שאין כן בשבועות.** נפרק ג' דנדרים (דף טז:) פריך מ"ש נדר דכתיב כי יחול נדר לה' שבועה שבועה לה' שמי הכתיב לו השבע שבועה לה' ומשני הא דאמר יציאת קוכה עלי הא אמר בשבועה שבועה לה' דנדרים לפי שאוסר קוכה על עצמו לאוי אימול הנדר שאוסר הקוכה עליו כקרבן וקוכה אימה מצוה לעשות מצוה אגב שבועה שאוסר עצמו על הקוכה אין השבועה חלה למשובד הוא לעשות מצוה ותימה מ"ש מה חומר יש בנדרים מבשבועה שבועה שמי חיילא על נדרים (דף ג:) לחויר ולהדאמר נרים נדרים חפצא עליה חפצא תנא שמי חרמיס למיתסר חפצא עליה ולאפוקי שבועה לאסר נפשיה מן חפצא היינו לסוי שמי כה"ג לאסר נפשיה מן חפצא אגב נדרים ומרמיס אינן אלא בענין למיתסר חפצא עליה וי"ל להיינו חומר בנדרים דבכל ענין אחל על דבר אלא הרשות אל על דבר מצוה להיינו כשאוסר אחץ על עצמו אגב כשאוסר עצמו על אחפץ אינו אל אפי' בדבר הרשות כשחומר קונס גופו על אחפץ לקונס היינו כקרבן ואא שייך על עצמו אגב אחפץ שאין בו אחיל אבל בשבועה אין אדם יכול לאסור עצמו אא אם כן יש בו ממש. כגון שאני עושה קוכה. שאישן ושלא אישן כו'. אוקימנא בנשבע שלא ישן פחות מג' ימים. אבל הנשבע שלא יישן ג' ימים מלקין אותו ויישן לאלתר: שאזרוק צרור לים ושלא אזרוק כו'. אתמר שבועה שזרק פלוני צרור לים ולא זרק. שבועה שלא זרק וזרק. רב אמר חייב דהא איתא בלאו והן. ושמואל אמר פטור דהא ליתא בלהבא. פי' ליתיה בזרוק. כלומר אינו יכול לכוף חבירו לזרוק צרור לים (המלח) מיכן ולהבא. ואתינן לאוקמי חלוקתם בחלוקת רבי ישמעאל ור' עקיבא ולא עמדה. ואסיקנא כי פליגי אליבא דרבי עקיבא רב כר' עקיבא ושמואל אמר לך כי קא מחייב ר' עקיבא לשעבר במידי דליתיה להבא אבל במידי דליתיה להבא לא מחייב אלא בפלוגתא

ט) עי' רס"ו.

מי

ה) רס"ל מ"ו, ג) לעיל ג. כג. [תמורה ג:], ד) נדרים יג: [טו. תוספתא נדרים פ"ל], ה) יבמות נקנ: נדרים טו. סוכה נג., ו) [לקמן מט:], ז) גופייהו [כשאוסר] עמו על הסוכה לף מיל. כל"ל רס"ל, ח) [ע"ז תוס' יומא דף כט.], ט) ד"ה ושאסו ותוס' ב"ק יט. ד"ה רב אחי וכו'],

תורה אור השלם

1. אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבַטֵּא בִּשְׂפָתַיִם לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יְבַטֵּא הָאָדָם בִּשְׁבֻעָה וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדָע וְאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה:
ויקרא ה ד

2. נְתוֹן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא יֵרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֶׂךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ: דברים טו י

מוסף רש"י

שנאמר להרע או להיטיב. מוכל להטיב, לא מוכל להרע, שמענה את עצמו, והוא הדין לכל דבר שהוא כן ולא להבא, להרע או להיטיב להבא משמע (לעיל ב.). **שהנדרים חלים על דבר מצוה.** שאם אמר קונס שאני עושה קוכה, או קונס שאני מניח תפילין אל עליו הנדר ואם עשה קם ליה בדל יחל (נדרים יג.). **מה שאין כן בשבועות.** שאין נשבעין לבטל את המוצע, דמושבע ועומד מהר סיני הוא לקיימם ולהכי לא חלה שבועה עליה לאין שבועה חלה על שבועה (שם). **על דבר שאין בו ממש.** כגון שאני יכול שאתנו לפלוני ולא אתנו (שם). שאישן ולא אישן, הואיל דנדר שאין יכול לעמוד בו (נדרים טו.).